

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady »Zrównoważony obieg węgla«”

(COM(2021) 800 final)

(2022/C 323/16)

Sprawozdawca: **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 21.1.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	4.5.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.5.2022
Sesja plenarna nr	569
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	221/0/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że rozwiązanie kwestii neutralności emisyjnej w Europie wymaga zarówno łagodzenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia ilości pochłaniaczy dwutlenku węgla, jak i znalezienia alternatyw dla węgla kopalnego w sektorze gospodarczym. W związku z tym EKES zgadza się z komunikatem Komisji Europejskiej, że aby osiągnąć ten cel, trzeba będzie połączyć wszystkie środki i rozwiązania.

1.2. EKES popiera komunikat Komisji, w którym proponuje się dwa rozwiązania służące usuwaniu i sekwestracji dwutlenku węgla: rozwiązania oparte na zasobach przyrody (znane jako uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla) i przemysłowe rozwiązania technologiczne.

1.3. EKES uważa, że sektor gruntów (rolnictwo, leśnictwo, torfowiska itp.) może odgrywać aktywną rolę w walce z globalnym ociepleniem, przyczyniając się zarazem do osiągnięcia ogólnej równowagi żywnościowej, a także zapewniając wszystkim wystarczającą ilość żywności odpowiedniej jakości po przystępnych cenach, która będzie opłacalna dla producentów.

1.4. EKES podkreśla, że kwestię zrównoważonego obiegu węgla należy rozpatrywać w sposób całościowy. Zwiększenie ilości pochłaniaczy dwutlenku węgla i zastąpienie w jak największym stopniu węgla kopalnego będzie wymagało zwiększenia produkowanej biomasy, co odbije się na sektorze gruntów.

1.5. Zważywszy, że sektor rolny jest naturalnym źródłem emisji, EKES uważa, że stosowanie mniej emisyjnych praktyk będzie bezpośrednio powiązane z pomyślnym rozwojem zrównoważonego obiegu węgla. Ponadto reagowanie na rosnące zapotrzebowanie na żywność i wprowadzanie w przyszłości zrównoważonego obiegu węgla będą siłą rzeczy wymagać przystosowania sektora rolnictwa do zmiany klimatu.

1.6. W związku z tym EKES jest zdania, że uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla powinna być postrzegana nie tylko jako szansa biznesowa, lecz także jako podstawowy element przyszłości europejskiego rolnictwa i leśnictwa i sposób przeciwdziałania zmianie klimatu, pozwalający stworzyć bardziej odporne obszary wiejskie zgodnie z długoterminową wizją dla obszarów wiejskich UE ⁽¹⁾.

1.7. EKES sądzi, że sama wspólna polityka rolna (WPR) nie zapewni realizacji celów w zakresie neutralności emisyjnej: powinna stworzyć ramy polityczne torujące drogę do niskiej emisyjności w rolnictwie (które będzie emitować mniej, a sekwestrować więcej). Wsparcie inwestycyjne w ramach WPR może i powinno nagradzać finansowo składowanie dwutlenku węgla jako ekousługę i jako element wsparcia dochodu dla rolników, lecz składowanie dwutlenku węgla nie powinno być ogólnym warunkiem WPR. Co ważniejsze, EKES uważa, że należy dalej wspierać rozwój rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

⁽¹⁾ Zob. w szczególności „Działania na rzecz klimatu prowadzone na torfowiskach poprzez uprawy sprzyjające pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę” w ramach inicjatywy przewodniej „Odporne obszary wiejskie” (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/long-term-vision-rural-areas_pl).

1.8. Jednostki emisji dwutlenku węgla muszą wynagradzać za wykonaną usługę, a mianowicie sekwestrację dwutlenku węgla z atmosfery, lecz muszą również wspierać przechodzenie sektora rolnictwa do niskoemisyjności. Trzeba zatem inwestować w jednostki emisji za pośrednictwem przejrzystego i wiarygodnego systemu umożliwiającego zaspokojenie potrzeb w zakresie sekwestracji, lecz również łagodzenia emisji gazów cieplarnianych w tym sektorze. Zaufanie będzie się opierać na certyfikacji uwzględniającej sytuację krajową i dostosowanej do podejścia terytorialnego każdego z krajów.

1.9. Do rozwoju uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla potrzebne będą jasne i wspólne ramy prawne państw członkowskich, z uwzględnieniem wskazanych w komunikacie KE problemów wiążących się z certyfikowanymi projektami sekwestracji dwutlenku węgla.

1.10. EKES ostrzega, że państwa członkowskie nie mają jednakowych możliwości inwestowania w sekwestrację dwutlenku węgla i jej wspierania, a także że mają różne możliwości w zakresie finansowania i zarządzania.

1.11. Ponieważ środki dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ nie zapewniają odpowiedniej ochrony sektora rolnego, EKES zaleca, by uwzględnić również importowane produkty i zagwarantować, że umowy handlowe – zarówno nowe, jak i istniejące – będą wymagać od krajów eksportujących zaangażowania się w zrównoważony obieg węgla.

1.12. Co się tyczy rozwiązań przemysłowych, takich jak trwałe składowanie CO₂ w formacjach geologicznych lub mineralizacja węgla w innowacyjnych kruszywach, EKES uważa, że powinny być one wyważone i zapobiegać negatywnym skutkom dla różnorodności biologicznej, ekosystemów i społeczności lokalnych.

1.13. Propozycja odnosząca się do upraw sprzyjających pochłanianiu dwutlenku węgla będzie musiała wpisać się w szerszej zakrojony proces przechodzenia ku zrównoważonemu systemowi żywnościowemu.

1.14. Należy uwzględnić dobrostan pracowników, przewidywalność kariery oraz warunki pracy w sektorze rolnym, a także potrzebę godziwego wynagrodzenia, tak aby rolnicy i pracownicy zaangażowali się w przejście na gospodarkę niskoemisyjną i by odnieśli na tym polu sukces.

2. Uwagi ogólne

Neutralność emisyjna w 2050 r.: rozwiązanie zapewniające zgodność z porozumieniem paryskim

2.1. Gwałtowny wzrost stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze od czasu rewolucji przemysłowej doprowadził do ogólnego wzrostu temperatury na świecie. Naukowcy zgadzają się co do pilnej potrzeby osiągnięcia w skali światowej zerowej emisji netto do 2050 r., oraz twierdzą, że globalne emisje muszą osiągnąć najwyższy poziom do 2025 r., aby możliwe było ograniczenie globalnego ocieplenia do +1,5 °C⁽²⁾.

2.2. IPCC szacuje, że ocieplenie o 2 °C w niektórych regionach świata może stanowić znaczne zagrożenie z punktu widzenia zaopatrzenia w żywność. Według Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) ze względu na konieczność wyżywienia 9 mld ludzi w latach 2009–2050 zapotrzebowanie na żywność ma wzrosnąć o 70 %.

2.3. Ponieważ produkcja żywności jest z natury zależna od klimatu, kryzys zarówno klimatyczny, jak i żywnościowy wymaga od nas odpowiedniego dostosowania.

2.4. Porozumienie paryskie ma na celu ograniczenie globalnego ocieplenia do 1,5 °C lub maksymalnie do 2 °C. Unia Europejska przyjęła zatem Zielony Ład i zapisała w prawie o klimacie cel neutralności emisyjnej do 2050 r. W tym celu podjęła dwie główne inicjatywy:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % do 2030 r. w oparciu o pakiet legislacyjny „Gotowi na 55”,
- recykling węgla ze strumieni odpadów, zrównoważonych źródeł biomasy lub atmosfery (gospodarka o obiegu zamkniętym, zrównoważona biogospodarka, technologie niezbędne do wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla (CCU)).

Potrzeba większego usuwania dwutlenku węgla

2.5. W świetle tych realiów EKES zgadza się z komunikatem Komisji Europejskiej, w którym proponuje się dwa sposoby usuwania i sekwestracji dwutlenku węgla: rozwiązania oparte na zasobach przyrody (znane jako uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla) oraz przemysłowe rozwiązania technologiczne bazujące na wychwytywaniu i składowaniu dwutlenku z atmosfery za pomocą takich technik, jak DACCS (wychwytywanie dwutlenku węgla bezpośrednio z powietrza i jego składowanie) lub BECCS (produkcja bioenergii z wychwytywaniem i składowaniem dwutlenku węgla).

⁽²⁾ Druga część szóstego sprawozdania oceniającego Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) opublikowanego 28 lutego 2022 r.: <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/>.

2.6. Choć rolnictwo siłą rzeczy odpowiada za 11 % europejskich emisji, to przyczynia się nie tylko do emisji, lecz również do ich łagodzenia za pomocą funkcji pochłaniacza oraz wnosi wkład w biogospodarkę dzięki dostarczaniu węgla ze źródeł niekopalnych.

2.7. Oczywiście jest zatem, że celem sektora gruntów jest udział w walce z globalnym ociepleniem i przyczynienie się do osiągnięcia ogólnej równowagi żywnościowej poprzez zapewnienie wszystkim wystarczającej ilości żywności odpowiedniej jakości po przystępnych cenach w sposób sprzyjający tworzeniu stabilnych miejsc pracy wysokiej jakości i opłacalny dla producentów (zob. szczególnie opinie „Bezpieczeństwo żywnościowe i zrównoważone systemy żywnościowe”⁽³⁾ oraz „W kierunku sprawiedliwego łańcucha dostaw żywności”⁽⁴⁾).

2.8. Przeciwdziałanie zmianie klimatu będzie zatem wymagało narzędzi sprawiedliwej transformacji dostępnych dla wszystkich państw członkowskich i rolników.

3. Uwagi szczegółowe

Cele sektora gruntów: łagodzenie, sekwestracja i żywność

3.1. Rozwiązanie kwestii neutralności emisyjnej w Europie wymaga zarówno łagodzenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia pochłaniacza dwutlenku węgla, jak i znalezienia alternatyw dla węgla kopalnego w sektorze gospodarczym. W związku z tym EKES zgadza się z komunikatem Komisji Europejskiej, że aby osiągnąć ten cel, trzeba będzie połączyć wszystkie środki i rozwiązania.

3.2. Jak stwierdzono we wniosku w sprawie zmiany rozporządzenia LULUCF⁽⁵⁾ w ramach pakietu „Gotowi na 55”, uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla powinna wspierać osiągnięcie celu pochłaniania netto zaproponowanego na 2030 r., który w sektorze gruntów wynosi 310 mln ton ekwiwalentu CO₂. EKES zaznacza, że istnieją różne sposoby zwiększenia sekwestracji dwutlenku węgla, w tym gospodarka gruntami, regeneracja lasów i odtwarzanie ekosystemów naturalnych (zob. opinia Komitetu w tej sprawie⁽⁶⁾).

Rozwiązania oparte na zasobach przyrody

3.3. W glebie magazynowane jest więcej dwutlenku węgla niż w roślinach lub w atmosferze. Głównym problemem jest jednak to, że emisje pochodzące ze spalania paliw kopalnych, procesów przemysłowych i zmiany sposobu użytkowania gruntów kumulują się w oceanach i drastycznie zwiększają stężenie CO₂ w atmosferze.

3.4. Część emitowanego dwutlenku węgla jest poddawana w rolnictwie recyklingowi dzięki wiązaniu dwutlenku węgla z powietrza w materiale roślinnym, bioakumulacji materii organicznej w glebie, biomateriałom oraz wykorzystaniu energii z uprawianej lokalnie biomasy roślinnej.

3.5. Uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla skupia się na redukcji CO₂ w atmosferze, lecz istnieją przecież inne emisje gazów cieplarnianych związane z rolnictwem, którymi należy się zająć (na przykład metan i emisje N₂O, które (w przeliczeniu na kg) stosunkowo bardziej niż CO₂ przyczyniają się do ocieplenia!). Hodowla zwierząt gospodarskich umożliwia zaopatrzenie produkcji roślinnej w nawozy organiczne, a ponadto – jeśli zwierzęta są karmione trawą dostępną lokalnie – wnosi wkład w system żywnościowy o obiegu zamkniętym, co opisano szczegółowo w opinii „Zalety ekstensywnej hodowli zwierząt i stosowania nawozów organicznych w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu”⁽⁷⁾.

3.6. Ze względu na rozmaite wyzwania i rozwiązania związane z sektorem gruntów wydaje się, że kwestię zrównoważonego obiegu węgla trzeba rozpatrywać w sposób całościowy, uwzględniając – oprócz sekwestracji dwutlenku węgla – różnorodność usług ekosystemowych zapewnianych przez gleby rolne, a także różnice w zdolności sekwestracji dwutlenku węgla w zależności od warunków glebowo-klimatycznych i biologicznych. Zwiększenie ilości pochłaniaczy dwutlenku węgla i zastąpienie w jak największym stopniu węgla kopalnego wymaga bowiem zwiększenia produkowanej biomasy.

3.7. Zważywszy, że sektor rolny jest naturalnym źródłem emisji, stosowanie mniej emisyjnych praktyk przyczyni się do łagodzenia zmiany klimatu i do zrównoważonego obiegu węgla. Ponadto ograniczenie emisji, zwiększenie sekwestracji dwutlenku węgla oraz reagowanie na rosnące zapotrzebowanie na żywność przy jednoczesnych działaniach adaptacyjnych (np. odnośnie do negatywnego wpływu zmiany klimatu na zbiory) stwarzają szereg wyzwań, które wymagają innowacji i wsparcia dla sektora.

⁽³⁾ Dz.U. C 194 z 12.5.2022, s. 72.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 38.

⁽⁵⁾ COM(2021) 554 final.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u „Włączenie emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych z sektora LULUCF” (C 152 z 6.4.2022, s. 192).

⁽⁷⁾ Raport informacyjny EKES-u „Zalety ekstensywnej hodowli zwierząt i stosowania nawozów organicznych w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu”.

3.8. W związku z tym EKES uważa, że wniosek w sprawie zmiany rozporządzenia LULUCF będzie miał zasadnicze znaczenie dla długoterminowej równowagi klimatycznej oraz że uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla nie należy postrzegać wyłącznie jako szansy biznesowej, lecz również jako fundament przyszłości europejskiego rolnictwa.

3.9. Zapewniając utrzymanie światowego bezpieczeństwa żywnościowego, uwzględnienie kwestii węgla stwarza również trzy różne wyzwania:

- sekwestracja dwutlenku węgla z atmosfery w glebie,
- łagodzenie emisji gazów cieplarnianych,
- przystosowanie sektora rolnego do zmiany klimatu.

3.10. Sekwestrację dwutlenku węgla poprawia szereg praktyk w zakresie gospodarowania gruntami, w tym:

- zalesianie i ponowne zalesianie,
- system rolno-leśny i inne formy rolnictwa mieszanego łączące roślinność drzewiastą z systemami produkcji roślinnej lub zwierzęcej,
- stosowanie międzyplonów, upraw okrywowych i konserwujących,
- przekształcanie gruntów uprawnych w grunty ugorowane lub trwałe użytki zielone,
- odtwarzanie torfowisk i terenów podmokłych.

3.11. Potencjał ma niebagatelne znaczenie: np. zgodnie z inicjatywą „4/1000” francuskiego Krajowego Instytutu Badawczego ds. Rolnictwa, Żywności i Środowiska (INRAE) maksymalny dodatkowy potencjał składowania w sektorze rolnictwa we Francji wynosi 8,43 mln ton węgla rocznie z pierwszych 30 centymetrów gleby.

3.12. Mając na względzie dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu przejmowania gruntów netto do 2050 r. zgodnie ze strategią UE na rzecz ochrony gleb⁽⁶⁾, a także do zapewnienia funkcji pochłaniaczy dwutlenku węgla i produkcji biomasy, EKES zaleca odpowiednie gospodarowanie gruntami ornymi i ich właściwą ochronę i odnotowuje z zadowoleniem, że niektóre państwa członkowskie podejmują już wysiłki w tym względzie (np. w Estonii opracowywane są przepisy dotyczące gruntów).

3.13. W komunikacie wskazano na pewne problemy wiążące się z certyfikowanymi projektami sekwestracji dwutlenku węgla, lecz nie udzielono odpowiedzi na następujące zagadnienia:

- nietrwałość: sekwestrowany i składowany w glebie i biomacie dwutlenek węgla może być uwalniany do atmosfery, co niweczy korzyści płynące z łagodzenia zmiany klimatu,
- trudności wciąż przysparza monitorowanie, sprawozdawczość i weryfikacja wychwyconego dwutlenku węgla: trzeba zapewnić dokładne określenie rzeczywistych kosztów dodatkowych,
- uwzględnienie kosztów praktyk w zakresie sekwestracji dwutlenku węgla i łagodzenia emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie.

3.14. Wreszcie nie należy zapominać o zmniejszaniu emisji z sektora rolnego za pomocą odpowiednich praktyk czy też nowych technologii, ponieważ priorytetowe znaczenie ma ograniczanie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych.

Rozwiązania oparte na wychwytywaniu, utylizacji i składowaniu dwutlenku węgla w przemyśle

3.15. W komunikacie proponuje się następujące cele: do 2028 r. każda tona CO₂ wychwyconego, transportowanego, zutyliczowanego i składowanego przez sektory przemysłu powinna być zgłaszana i rozliczana według jej pochodzenia – kopalnego, biogenicznego lub atmosferycznego; do 2030 r. co najmniej 20 % węgla stosowanego w produktach chemicznych i z tworzyw sztucznych powinno pochodzić ze zrównoważonych źródeł niekopalnych oraz każdego roku 5 Mt CO₂ powinno być usuwane z atmosfery i trwale składowane w ramach projektów pionierskich do 2030 r.

3.16. Konieczne będzie zastąpienie węgla kopalnego bardziej zrównoważonym przepływem poddanego recyklingowi węgla z odpadów, zrównoważonej biomasy lub bezpośrednio z atmosfery.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u „Nowa strategia UE na rzecz ochrony gleb” (Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 131).

3.17. W szóstym sprawozdaniu IPCC⁽⁹⁾ wyjaśniono, że do końca XXI wieku należy usunąć od 100 do 1 000 gigaton CO₂. W wypadku zastosowania na szeroką skalę większość obecnych i potencjalnych metod pochłaniania dwutlenku węgla może mieć znaczny wpływ na grunty, energię, wodę lub składniki odżywcze. EKES uważa, że skuteczne zarządzanie jest niezbędne, aby uniknąć konkurencji między różnymi sposobami użytkowania gruntów, które mogą mieć znaczący wpływ na systemy rolne i żywnościowe, różnorodność biologiczną oraz inne funkcje i usługi ekosystemowe.

3.18. Istnieją różne technologie wychwytywania, utylizacji i składowania dwutlenku węgla w przemyśle (wykorzystanie biomasy w budynkach, BECCS, DACCS, wychwytywanie i utylizacja dwutlenku węgla CCU itp.), lecz każda z nich ma zalety i wady. Dlatego też EKES odnotowuje, że nie wyłania się z nich jedno rozwiązanie⁽¹⁰⁾.

3.19. Na przykład technologia BECCS pozwala na usunięcie dwutlenku węgla z atmosfery, zapewniając jednocześnie produkcję ciepła i energii. Należy jednak wziąć pod uwagę ograniczenia, jeśli chodzi o zgodność biomasy z zasadami zrównoważonego rozwoju. Projekty w zakresie bezpośredniego wychwytywania dwutlenku węgla z powietrza realizowane obecnie w Islandii i Szkocji są kosztowne i nadal bardzo energochłonne.

3.20. **Rolnictwo i leśnictwo są głównymi podmiotami biogospodarki.** Ta gospodarka oparta na fotosyntezie jest bezpośrednim odzwierciedleniem wyjątkowej zdolności roślin do wytwarzania dwutlenku węgla pochodzenia niekopalnego z dwutlenku atmosferycznego.

3.21. Niezbędne będzie obniżenie kosztów technologii usuwania dwutlenku węgla i zapewnienie trwałości jego składowania i usuwania. Technologie wychwytywania CO₂ mogą być wysoce energochłonne. Będą musiały wykorzystywać energię ze źródeł odnawialnych, być zrównoważone i zapobiegać negatywnym skutkom dla różnorodności biologicznej, ekosystemów i dostępności gruntów.

4. Metody rozwoju uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla w Europie

Unia Europejska: określenie poziomu bazowego rolnictwa niskoemisyjnego

4.1. W komunikacie Komisji stwierdzono, że wykorzystanie krajowych instrumentów WPR (krajowych planów strategicznych lub KPS), a także celów wytyczonych w rozporządzeniu LULUCF może przynieść same korzyści. Wyzwanie związane z rozporządzeniem LULUCF i jego założenia wymagają zastosowania wszystkich rozwiązań.

4.2. WPR może w tym względzie umożliwić określenie na odpowiednim szczeblu terytorialnym poziomu bazowego w celu łagodzenia emisji, sekwestracji dwutlenku węgla i dostosowania sektora, na przykład poprzez ochronę trwałych użytków zielonych lub infrastruktury agroekologicznej. Reforma WPR w 2023 r. pozwoli również na wzmożenie działań w dziedzinie klimatu za pomocą ekoprogramów, podobnie jak zabezpieczyła warunkowość społeczną.

4.3. Mając jednak na uwadze te liczne cele, EKES sądzi, że sama WPR nie zapewni realizacji celów w zakresie neutralności emisyjnej. Powinna stworzyć ramy polityczne torujące drogę do przejścia na rolnictwo niskoemisyjne, tak by powodowało ono mniej emisji i sekwestrowało więcej. EKES uważa, że wsparcie inwestycyjne w ramach WPR może i powinno nagradzać finansowo składowanie dwutlenku węgla jako ekousługę i jako element wsparcia dochodu dla rolników, lecz składowanie dwutlenku węgla nie powinno być ogólnym warunkiem WPR. Co ważniejsze, jest zdania, że należy dalej wspierać rozwój rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

Jednostki emisji dwutlenku węgla: inwestycja niezbędna do wykorzystania potencjału gleb rolnych

4.4. Istnieją rozwiązania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków w rolnictwie, lecz mają one pewien koszt, pociągają za sobą ryzyko, a czasem odbijają się na długoterminowej rentowności.

4.5. EKES uważa, że sprawiedliwe wynagrodzenie rolników i pracowników sektora rolnego, a także długoterminowy dostęp do własności gruntów i dzierżawy rolnej są konieczne, aby zaangażowali się oni w przejście na rolnictwo niskoemisyjne i by odnieśli na tym polu sukces.

⁽⁹⁾ <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-ii/>

⁽¹⁰⁾ Więcej informacji na ten temat można znaleźć w opinii z inicjatywy własnej CCMI/190 „Rola technologii usuwania dwutlenku węgla w dekarbonizacji przemysłu europejskiego” (jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

4.6. EKES jest zdania, że **kwantyfikacja pozytywnych efektów zewnętrznych wynikających z praktyk rolniczych przyjaznych dla klimatu** może umożliwić wzrost ich wartości w prywatnych umowach zawieranych na dobrowolnych zasadach, a także dzięki wyemitowaniu jednostek emisji dwutlenku węgla, które można wykorzystać na rynku.

4.7. Wydawanie jednostek emisji będzie wymagać ściślejszej współpracy z rolnikami i będzie musiało uwzględniać kontekst międzynarodowy. Inne kraje stworzyły już bowiem swój system jednostek emisji dwutlenku węgla: w 2021 r. wydane przez Chiny uprawnienia do emisji dwutlenku węgla kosztowały 5,20 EUR za tonę, a w 2030 r. mogą osiągnąć cenę 20,5 EUR za tonę (w porównaniu z planami średnio 30, a nawet 40 EUR za tonę w Europie w sekwestracji dwutlenku węgla) ⁽¹¹⁾.

4.8. W związku z tym niezbędne będzie zwiększenie atrakcyjności europejskich jednostek emisji dwutlenku węgla na konkurencyjnym rynku, przy czym będzie trzeba zadbać o integralność środowiskową. Bez narzędzia gospodarczego i politycznego UE będzie miała trudności w finansowaniu i sprzedaży droższego, lokalnego dwutlenku węgla, który został poddany sekwestracji i którego emisji uniknięto. Nieodzowne będzie podniesienie wartości pozytywnych efektów zewnętrznych, takich jak na przykład francuski znak niskoemisyjności ⁽¹²⁾.

4.9. Francuski znak niskoemisyjności nagradza zarówno sekwestrację dwutlenku węgla, jak i uniknięcie jego emisji (emisje CO₂, CH₄ i N₂O w sektorze rolnictwa wyrażone w ekwiwalencie dwutlenku węgla). Umożliwia włączenie wszystkich rolników w dynamikę przejścia na rolnictwo niskoemisyjne i ekologiczne. W przypadku znaku niskoemisyjności we Francji przedstawienie się na praktyki znacznie ograniczające stosowanie mineralnych nawozów azotowych nagradza się za pomocą certyfikowanej jednostki emisji. Jest to skuteczne, gdyż jednostka ta pozwala również wynagrodzić gospodarstwa za zmniejszenie emisji N₂O.

4.10. EKES sądzi, że jednostki emisji powinny nagradzać za wykonaną usługę, czyli za sekwestrację dwutlenku węgla z atmosfery, lecz powinny również wspierać przejście na niskoemisyjny sektor rolny oraz zapewniać dobrostan pracowników, przewidywalność kariery i odpowiednie warunki pracy w sektorze rolnym.

4.11. EKES zaleca zatem inwestycje w jednostki emisji za pośrednictwem przejrzystego i wiarygodnego systemu, aby zaspokoić potrzeby sektora w zakresie sekwestracji i redukcji emisji gazów cieplarnianych. Należy wziąć pod uwagę zwiększenie roli społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych, zwłaszcza w ocenie społecznych skutków jednostek emisji.

4.12. Ponieważ środki dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ nie zapewniają odpowiedniej ochrony sektora rolnego, EKES zaleca, by uwzględnić również importowane produkty i zagwarantować, że umowy handlowe – zarówno nowe, jak i istniejące – będą wymagać od krajów eksportujących zaangażowania się w zrównoważony obieg węgla.

Sprawiedliwe społecznie przejście na gospodarkę niskoemisijną

4.13. EKES ostrzega, że poszczególne państwa członkowskie i rolnicy nie mają jednakowych możliwości inwestowania w sekwestrację dwutlenku węgla i jej wspierania. Ponadto niektóre państwa członkowskie dotkliwie odczuwają skutki wojny w Ukrainie, co odbije się na ich zdolności wspierania przyszłych inwestycji w sekwestrację dwutlenku węgla.

4.14. EKES wzywa do wspierania i wspomagania przedsiębiorstw w szkoleniu pracowników, aby mogły przestawić się na nowe, przyszłe modele niskoemisyjne. Istotne byłoby zatem uwzględnienie warunkowości społecznej w pomocy państwa na inwestycje dotyczące dwutlenku węgla, aby – zgodnie z konwencjami MOP – uniknąć zjawiska pracy źle opłacanej, wykonywanej bez ochrony i na niepewnych warunkach. Należy wziąć pod uwagę dostęp do innowacji i transfer najlepszych praktyk.

4.15. EKES podkreśla kluczową kwestię szkolenia i wsparcia rolników oraz pracowników sektora rolnego.

Bruksela, dnia 19 maja 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹¹⁾ https://www.citepa.org/fr/2021_07_b05/

⁽¹²⁾ <https://www.ecologie.gouv.fr/label-bas-carbone>